Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	B.C. Haberland	**Datum**	5 april 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11011956
E-mail	b.haberland@utrecht.nl	**Onderwerp**	Voortgang uitvoering moties en coalitieakkoord Utrecht Leert 1e kwartaal 2023
Bijlage(n)	2	**Beleidsveld**	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren wij u over de evaluatie van Utrecht Leert (22/T4224) en over de voortgang die wij hebben geboekt op de motie (22/M26) ‘effectieve aanpak lerarentekort vraagt om een nauwkeurige analyse nu en in de toekomst’ en motie (22/M31) ‘geef leraren voorrang op een woning’. Daarnaast informeren wij u over belangrijke veranderingen in de strategie van het Rijk. Deze veranderingen zullen consequenties hebben voor de werkwijze in de stad Utrecht.

Toezegging 22/T424 ‘In het eerste kwartaal van 2023 berichten we u over de evaluatie van Utrecht Leert’
In 2019-2020 stond de aanpak van Utrecht Leert vooral in het teken van het neerzetten van de structuur van samenwerking en de gezamenlijke aanpak. In 2020-2021 en 2021-2022 heeft de uitvoering vaart gekregen, vanuit het besef dat samenwerken nu meer dan ooit nodig is.

Wat hebben we in drie jaar bereikt?
- In Utrecht hebben we een stevige integrale bestuurlijke samenwerking tussen po, vo, mbo, opleidingen en gemeente;
- Binnen Utrecht Leert werken meer dan 90% van alle schoolbesturen samen;
- Opleiden en begeleiden in de po, vo en mbo scholen;
- Een inwerkprogramma voor startende leraren;
- In samenwerking met OCW een jaarlijkse gezamenlijke meting van de personeelstekorten in het po, eerst alleen in de grote steden, sinds 2021 in het hele land;
- Bundeling van informatie voor alle aankomende en ervaren onderwijsprofessionals, voor schoolopleiders en schoolbestuurders op de website www.utrechtleert.nl;
- Een gezamenlijke aanpak voor het succesvol opnemen van zijinstromers in het po;
- Een gezamenlijke po-academie voor de professionalisering van medewerkers;
- Kennisdeling en ontmoeting in de “Andere open deuren dagen” waarin scholen elkaar laten zien hoe zij hun onderwijs organiseren;

- Een stedelijke conferentie voor leraren op 17 november 2021;
- Een mogelijkheid voor werkgevers uit andere sectoren om medewerkers een dag per week te laten werken een school; Onderwijsambassadeurs;
- Samenwerking in het opleiden van onderwijsprofessionals tussen alle Utrechtse onderwijssectoren in de Utrecht Leert Opleiders Alliantie;
- Ontwikkeling van een brede pedagogische opleiding die beter aansluit op de interdisciplinaire samenwerking die nodig is in en om het onderwijs en de zorg voor de jeugd.

Evaluatie door extern bureau
Voor de evaluatie van de samenwerking in Utrecht Leert hebben wij opdracht gegeven aan een onafhankelijk onderzoeksbureau, KBA. De conclusies zijn op 17 oktober 2022 besproken in het bestuurlijk overleg Utrecht Leert, waarin gemeente en onderwijsbesturen uit alle sectoren po, vo, mbo en opleidingen met elkaar samenwerken. We hebben nagelaten om deze informatie mee te nemen in de raadsbrief van 13 december 2022. Hierbij ontvangt u de evaluatie alsnog. We nemen u mee in de belangrijkste conclusies. In de bijlage is het complete rapport toegevoegd.

- *Samenwerking versterkt*
  De contacten tussen partners bínnen de sectoren po, vo en mbo zijn in 2020-2021 en 2021-2022 verder versterkt en betrokkenen zijn daar positief over. Ook is er een intensievere samenwerking met de lerarenopleidingen.
- *Borging: naar verduurzaming van de aanpak*
  Het uiteindelijke doel om naar een gemeenschappelijke regionale agenda toe te werken, waarin projecten en activiteiten in de samenwerking structureel worden gedragen, zonder de inzet van structurele subsidies. De rol van subsidies wordt aanvullend, gericht op het versterken van een reeds bestaande, ingezette structuur.
- *Verbinding: versterken verbondenheid tussen alle lagen*
  Het is belangrijk om een goede verbinding tussen de verschillende niveaus (van bestuurlijk tot uitvoerend niveau) te realiseren. Dat komt het draagvlak en de betrokkenheid ten goede. Uiteindelijk is de ambitie dat de aandacht voor het vinden, opleiden en behouden van onderwijstalent blijft, ook na het stoppen van subsidies en ook zonder actieve inzet van bestuurders.
- *Focus en verbinding in planvorming*
  Door de grote hoeveelheid partners, projecten en activiteiten in het kader van Utrecht Leert is het bij betrokkenen niet voldoende inzichtelijk welke projecten en activiteiten er allemaal zijn en hoe deze projecten zich tot elkaar verhouden. Meer focus is essentieel om de komende jaren grotere stappen te maken. Het gaat dan om hoofdthema's die de kernactiviteiten van iedere organisatie raken.
- *Data-gestuurd werken*
  Het is op dit moment niet goed mogelijk om de effecten van de aanpak inzichtelijk te maken. De ontwikkeling van het lerarentekort is van meer afhankelijk dan de aanpak Utrecht Leert, zoals corona, huizenmarkt of arbeidsmarkt. Toch is het relevant om aandacht te hebben voor zowel 'outcome' gerelateerde cijfers (ontwikkeling tekort, instroom in de lerarenopleidingen, tekortvakken, voortijdige uitstroom, etc.) als de 'output' van de ingezette activiteiten. Denk aan aantallen zij-instromers, tevredenheid over begeleidingstrajecten en deelname aan informatiebijeenkomsten. Belangrijk is om daarbij oog te houden voor zowel het totaal, als voor verschillen tussen individuele scholen of besturen.

Motie 22/M26 '*Effectieve aanpak lerarentekort vraagt om een nauwkeurige analyse nu en in de toekomst'*

In 2022 hebben wij een opdracht voor dataonderzoek gegeven aan een extern onderzoeksbureau. Het dataonderzoek is uitgevoerd om de data die op verschillende plekken beschikbaar zijn, zoals de OCW peiling, DUO en het CBS, te bundelen. De resultaten ziet u in de bijlage op drie verschillende factsheets. We geven hieronder de belangrijkste bevindingen voor het po, vo en mbo.

Primair onderwijs:

- Het tekort in het po is het hoogst, gevolgd door vo en mbo.
- Het lerarentekort in het regulier basisonderwijs onderwijs en gespecialiseerd onderwijs samen is gestegen van 8% op 1 oktober 2021 naar 11% op 1 oktober 2022. Voor het regulier basisonderwijs alléen zijn deze cijfers respectievelijk 7 % en 10%. Het tekort in het gespecialiseerd onderwijs lag op 1 oktober 2021 op 15,4% en op 1 oktober 2022 op 13,6%.
- In het regulier basisonderwijs zijn de tekorten niet gelijk verdeeld over de scholen. Zo hebben 20 scholen een tekort van 15% en hoger en hebben 46 scholen een tekort van 5% of lager.
- In de wijken Overvecht en Noordwest zijn de tekorten gemiddeld groter dan in andere wijken. De scholen met de hoogste tekorten staan echter niet in deze wijken.
- Er is een klein (5%) maar significant positief verband tussen schoolweging en het personeelstekort.
- Tweederde van het tekort is een verborgen tekort, dat wil zeggen dat scholen er alles aan doen om het onderwijs zo goed mogelijk doorgang te laten vinden, met minder of met anders bevoegd personeel.

Voortgezet onderwijs

- De grootste tekortvakken zijn volgordelijk informatica, Frans, natuurkunde, klassieke talen, scheikunde, Nederlands en Duits.
- Er zijn weinig actuele data beschikbaar voor het vo. Doordat het onderwijs is opgedeeld in verschillende vakken is er nog geen instrument beschikbaar voor het periodiek peilen van de tekorten. Het ministerie van OCW is een dergelijk instrument aan het ontwikkelen.

Mbo

- De raming voor de komende 10 jaar op landelijk niveau is dat het aantal studenten afneemt waardoor de vraag naar docenten lager is en daarmee ook minder sprake is van een tekort.
- Docenten op het mbo zijn relatief gezien ouder dan in het vo en po.
- Er zijn weinig actuele data beschikbaar voor het mbo om dezelfde reden als in het vo.

Opleidingen

- De instroom in de lerarenopleidingen (pabo en 2e graads) is stabiel.
- De stijging in het aantal studenten in 2020 is toegekend aan het hoge slagingspercentage in het vo (corona-effect).
- De uitval in het eerste jaar van Utrechtse pabo studenten in 2020 is lager (27%) dan de landelijk uitval bij de pabo (28%) én iets hoger dan gemiddelde uitval van alle voltijd hbo-bachelor studenten (26%). De uitval in het derde jaar is in Utrecht lager ten opzichte van de landelijke uitval bij de pabo én lager dan de gemiddelde uitval van alle voltijd hbo-bachelor studenten.
- Bij de 2e graads lerarenopleidingen is te zien dat het uitvalpercentage bij eerstejaars studenten in 2020 in Utrecht (32%) lager is dan uitval bij lerarenopleiding op landelijk niveau (35%) maar hoger is dan het landelijke gemiddelde van alle hbo bachelor opleidingen (26%).

In het derde jaar ligt dit percentage in Utrecht hoger in vergelijking met de lerarenopleiding landelijk én in vergelijking met alle hbo-bachelor studenten .

Analyse cijfers
De cijfers van het dataonderzoek geven ons niet alleen inzicht in huidige situatie binnen Utrecht maar ook de mogelijkheid om daar ons beleid op aan te passen. Binnen het po is het opvallend dat de spreiding van het lerarentekort ongelijk verdeeld is. Over het verkleinen van deze verschillen gaan wij in gesprek met de schoolbesturen. De tekorten in het Speciaal Onderwijs zijn gedaald ten opzichte van 2021. Een kanttekening hierbij is dat de het aantal deelnemende scholen aan de peiling is gestegen. Bij de opleidingen valt op dat de uitvalpercentages onder pabo studenten in Utrecht relatief lager zijn dan het landelijke gemiddelde. Bij de Utrechtse lerarenopleiding vallen deze percentages hoger uit dan het landelijk gemiddelde. Over het verkleinen van deze verschillen gaan wij in gesprek met de Hogeschool van Utrecht.

Motie 22/M31 ‘*Geef leraren voorrang op een woning’*
We verwijzen u naar de beantwoording van uw schriftelijke vragen 2023 34 over het lerarentekort. Zoals vermeld in de raadsbrief van 13 december 2022 heeft het college de locatie Knoopkazerne als pilotlocatie aangewezen voor een proef met voorrang voor onmisbare maatschappelijke beroepen. Het Rijksvastgoedbedrijf bereidt de aanbesteding voor en neemt in het derde kwartaal van 2023 een definitief besluit over de invulling. Wij houden uw raad op de hoogte over deze ontwikkelingen.

Veranderingen in de landelijke aanpak lerarentekort
In de raadsbrief van 13 december 2022 hebben wij met u de Tweede Kamerbrief van 13 december 2022 gedeeld. Hierin kondigen de ministers Dijkgraaf en Wiersma veranderingen aan in de aanpak van het personeelstekort in het onderwijs. Het ministerie van OCW ziet dat de resultaten van de huidige aanpak onvoldoende meetbaar zijn en dat de tekorten verder oplopen. Het ministerie werkt daarom aan een hervorming van de aanpak van het personeelstekort in het onderwijs per 1-1-2024. De kaders voor deze aanpak zijn nog niet bekend. Deze zullen in de loop van 2023 vorm krijgen en zullen gevolgen hebben voor de organisatiestructuur.

Onze insteek is dat wij de integrale samenwerking die wij hebben opgebouwd willen behouden en willen het moment aangrijpen om onze doelen aan te scherpen. Daarom zullen wij als samenwerkende partners in Utrecht Leert proactief een voorstel doen aan het ministerie van OCW voor het aanscherpen van onze werkwijze en het versterken van de regionale samenwerking over de grenzen van de stad heen. Ook de andere steden van de G4 hebben aangegeven een trekkersrol te willen vervullen in deze ontwikkeling. Wij informeren uw raad als er ontwikkelingen zijn.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,